

МІКРАПЛАСТЫК НА ТАЛЕРЦЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 7-й стар.)

Касметыка — не адзіная крыніца мікрапластыку. Ён дзеліцца на два віды: першасны і другасны. З назвы зразумела, што першасны мікрапластык — гэта маленькія часціцы, якія спецыяльна вырабляюць, а потым дадаюць іх у тавар для надання яму пэўных уласцівасцяў. Другасны ж утвараецца ў выніку распаду пластыкавых пакетаў і бутэлек, пры сціранні аўтамабільных шын, адслаенні старой фарбы, мыцці сінтэтычнага адзення і нават з пылу, які збіраецца ўнутры будынка.

У ЧЫМ ЯГО ШКОДНАСЦЬ?

— Мікрапластык сёння знаходзяць у вадаёмах па ўсім свеце, — раскажаў **загадчык навукова-даследчай лабараторыі гідраэкалогіі БДУ Барыс АДАМОВІЧ**. — Але пакуль няма ніводнага даследавання, дзе б навукова абгрунтоўваўся яго ўплыў

на здароўе чалавека і навакольнае асяроддзе. Аднак уплыў гэты несумненна існуе.

А старшы выкладчык кафедры гігіены і медыцынскай экалогіі Беларускай медыцынскай акадэміі паслядыпломнай адукацыі Ірына **МАШЧАНКА** адзначае, што мікрапластык бяспечны да таго часу, пакуль не аказваецца ў каналізацыі.

— Ён становіцца таксічны, калі вылучае манамеры, а гэта адбываецца пры награванні. Касметыку мы не награваем, таму мікрапластык у гэтым выпадку бяспечны для здароўя. Да таго ж, уся касметычная прадукцыя, прадстаўленая на нашым рынку, праходзіць працэдуру ацэнкі адпаведнасці ў Міністэрстве аховы здароўя, — падкрэсліла спецыяліст. — Аднак не варта забываць, што ўсё, чым мы мыемся, трапляе ў акіян, паколькі ачышчальныя збудаванні не здольныя ўлавіць дробныя часціцы пластыку. У выніку, у нас з'яўляецца небяспека з'есці наш жа скраб. Па некато-

рых звестках, у сярэднім еўрапеец разам з рыбай і морапрадуктамі з'ядае 11 тысяч мікрагранул у год.

ЯК ВЫРАШАЕЦЦА ПРАБЛЕМА

Забруджванне вадаёмаў мікрапластыкам сур'ёзна абмяркоўваецца на міжнародным узроўні. Паступова ў Еўропе забараняюць яго выкарыстанне ў касметыцы і абавязваюць вытворцаў сінтэтычнага адзення праводзіць першаснае прамысловае мыццё з выкарыстаннем спецыяльных фільтраў, здольных утрымліваць часцінкі мікрапластыку. У Беларусі нядаўна супрацоўнікі Цэнтра экалагічных рашэнняў з дапамогай валанцёраў правялі першае ў нашай краіне даследаванне, якое дапамагло апісаць сітуацыю з мікрапластыкам у касметыцы і ў беларускіх вадаёмах.

— За месяц мы вывучылі саставы 890 розных касметычных сродкаў. Пры гэтым звярталі ўвагу на прадукцыю розных вытворцаў, пазіцыянавання і кошту. У выніку мікрапластык з складзенага намі спіса быў знойдзены ў 147 сродках. Гэта значыць, каля 16,5 % праверанай касметыкі змяшчае гэтыя штучныя кампаненты, — сказала Марыя Сума.

Эксперт адзначыла, што ў выпадках з мікрапластыкам кошт — не паказчык, мікрачасцінкі знаходзілі як у бюджэтнай, так і ў дарагой касметыцы. «Натуральная» і дзіцячая касметыка таксама не апынуліся ўбаку.

У вадаёмах сітуацыя аказалася не лепшай: у кожнай з 28 даследаваных рэк валанцёры знайшлі мікрапластык.

— У асноўным гэта былі мікравалокны. Яны вельмі падобныя на водарасці, таму ўспрымаюцца марскімі жывёламі як ежа. Такія валокны — вынік распаду другаснага мікрапластыку. Знайшлі і шарападобныя часцінкі — вось гэта ўжо першасны мікрапластык, ад касметыкі, — падзялілася Марыя Сума.

Спецыяліст прызналася: гэтых даных недастаткова, каб зрабіць дакладныя высновы аб праблеме забруджвання беларускіх вадаёмаў мікрапластыкам. Патрэбны больш маштабныя навуковыя даследаванні.

— Мы не столькі хацелі высветліць колькасць мікрачасцінак у вадаёмах і касметыцы, колькі прыцягнуць увагу да праблемы, паказаць людзям, што ў нашай краіне сітуацыя не лепшая, чым у Еўропе, — адзначыў Яўген Лабанаў. — Лічу, у нас гэта атрымалася. У даследаваннях удзельнічалі школьнікі, настаўнікі і нават людзі з навуковых супольнасцяў, гатовыя ўзяцца за навуковыя работы аб мікрапластыку.

Эксперт назваў яшчэ адну важную прычыну, па якой Беларусь павінна сур'ёзна аднесціся да гэтай праблемы. Як ужо было сказана, у многіх краінах мікрапластык паступова забараняецца. Напрыклад, у амерыканскім штаце Ілінойс у 2019 годзе стане незаконным продаж тавараў з пластыкавымі часцінкамі. Гэта значыць, вытворцы такой прадукцыі будуць шукаць іншыя рынкі збыту. І ёсць асцярогі, што наша краіна апынецца ў гэтай «пластыкавай пастцы».

Кацярына ЦІТОВА

Балоты — наш брэнд і здабытак

(Заканчэнне. Пачатак на 7-й стар.)

Каштоўнасць нашых водна-балотных угоддзяў для Еўропы ніколі не перабольшаная. Менавіта таму Еўрасаюз актыўна супрацоўнічае з нашай краінай і фінансуе шэраг міжнародных праектаў. У прыватнасці, пры рэалізацыі праектаў «Тарфянікі-1» і «Тарфянікі-2» былі праведзены работы па рэабілітацыі 42,6 тыс. га балот, парушаных у выніку здабычы торфу і лясной меліярацыі. Удзел у праекце ПРААН / ГЭФ «Устойлівае кіраванне ляснымі і водна-балотнымі экасістэмамі для дасягнення шматмэтавых пераваг» прадугледжвае правядзенне работ па экалагічнай рэабілітацыі неэфектыўна асушаных лясных тарфянікаў на плошчы больш за 12 тыс. га.

Знаходжанне балот у натуральным стане дазваляе захаваць у нашай краіне больш за

7 млрд куб. метраў запасаў прэснай вады. Балоты забяспечваюць штогадовае вывядзенне з атмасферы каля 900 тыс. тон дыаксиду вугляроду і вылучэнне ў атмасферу 630 тыс. тон кіслароду. Таксама нашы балоты — гэта месцы пражывання дзікіх жывёл і росту дзікарослых раслін, уключаных у Чырвоную кнігу. Балоты забяспечваюць узнаўленне рэсурсаў журавін у аб'ёме больш за 10 тыс. тон штогод. З'яўляючыся ўнікальным прыродным аб'ектам, балоты спрыяюць развіццю экатурызму.

У 1999 годзе Беларусь далучылася да Рамсарскай канвенцыі. Заказнік рэспубліканскага значэння

Гэта цікава

Сукупная плошча дзесяці самых буйных балот краіны складае 3 116 квадратных кіламетраў — гэта больш, чым Люксембург і Андора, разам узятых. Плошча аднаго толькі заказніка «Альманскія балоты» (942 квадратных кіламетры) — гэта як тры Мінска і ўвосем разоў больш, чым плошча журавінавых балот ва ўсёй Паўночнай Амерыцы.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА

«Спораўскі» — першая беларуская тэрыторыя ў спісе водна-балотных угоддзяў міжнароднага значэння, а сёння ў яго ўключана 26 аб'ектаў Беларусі, агульная плошча якіх 778,9 тыс. га. Усяго ў свеце 16 водна-балотных угоддзяў маюць ста-

тус трансгранічных. Сакратарыятам Рамсарскай канвенцыі часткамі трансгранічных водна-балотных угоддзяў міжнароднага значэння прызнаныя чатыры аб'екты Беларусі: «Простыр — Прыпяць — Стаход» (Беларусь — Украіна); «Котра — Чапкяляй» (Беларусь — Літва); «Вілейты — Адуцішкіс» (Беларусь — Літва); «Альманскія балоты — тарфяны масіў «Пераброддзе» (Беларусь — Украіна).

У нашай краіне рыхтуецца праект Закона «Аб ахове і выкарыстанні балот (тарфянікаў)».

«Вынікі праведзенага ў 2017 годзе аналізу заканадаўства Расіі, Украіны, Еўрасаюза і іншых краін паказалі, што комплекснае рэгуляванне пытанняў аховы і выкарыстання балот на ўзроўні заканадаўчага акта будзе сапраўды ўнікальным, бо пакуль ні ў адной краіне свету няма асобнага закона аб балотах ці тарфяніках», — растлумачыў **намеснік начальніка ўпраўлення біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці Мінпрыроды Андрэй КУЗЬМІЧ**.

Аксана ЯНОЎСКАЯ